

TEMPS DE GUERRA

Jo no comprenia tot aquell estat de coses.

La meva ingenuïtat no distingia amb tota la magnitud l'horror d'allò que l'esfereïdora paraula GUERRA significava.

Un mal vent volava per arreu, feréstec, devastador...

El vilatge era trist, ombrívol, com si un gegantesc núvol negrós embolcallés Horta, cobrint totalment la gran volta blava del cel. Un aire malsà amb alè de misèries i desgràcies envoltava cases i carrers.

L'ambient estrany i l'exclamació GUERRA que s'oïa per tot no em penetrava fins el punt de la comprensió de la gent gran.

La guerra sols l'entenia en forma de jocs d'infant, amb les seves armes de joguina formades d'escopetes i barrets de paper, inofensives, sense dany per ningú, de gestes heroïques, fantasioses... per això, per aquest motiu, el contrast del que jo creia amb la realitat m'esglaiava.

El xiulet estrident i vibrant d'alarma de les sirenes i la veu inquietant del locutor de la radio clamant: "*Barcelonins, serenitat, hi ha perill de bombardeig*" em feia córrer al lloc més recòndit de casa, tapant-me les orelles per no sentir l'estrèpit paorós dels canons de defensa emplaçats al cim de la muntanya del Caramel que bramaven rabiosament fent tremolar els febles vidres de portes i finestres.

Recordo aquelles paoroses nits que les sirenes, amb la seva xiscladissa, alarmaven la població, i més encara quan els llums elèctrics poc a poc s'anaven afeblint fins quedar tot en la més profunda negror, tant que ni els lluminosos reflexos dels focus ni el centelleig dels nombrosos esclats d'obusos no podien aclarir les espesses penombres del cel ni molt menys podien perforar la foscor que s'aplanava a la vall d'Horta. Jo intentava escorcollar entre aquella negror i sols veia uns cossos més negres encara fins poder-hi endevinar, després uns contorns irrealment de les siluetes esfumades dels turons. Els lladrucs llastimosos dels gossos que udolaven esveradissos a cada retruny dels canons, feien més angoixoses aquelles nits folles d'horror i confusió.

Una riuada de gent corria atropelladament horroritzada a cercar l'empara del refugi excavat al peu del turó de can Don Joan que s'endinsava per sota mateix de la Miranda.

Dones i homes, infants i vells allí enclotats es protegien amb mantes i robes d'abric del baf humit que despenien la volta i parets argiloses del túnel. Cada retronny dels canons se sentia allí dins somort i llunyà. Així i tot amb cada ressò trontollava la cova talment com si s'enderroqués.

Horta des de la Miranda

Tot just el perill s'allunyava, sortíem a mirar l'espai i es veia com les màquines infernals, amb el roncar dels seus motors, volaven molt enlaire, allunyant-se envoltades de petites rosetes de fum formades pels impactes dels projectils de defensa.

Les notícies radiofòniques eren alarmants i esgarrifoses. Les destrosses i els morts per les accions de bombardeig es succeïen a diari..

De Barcelona feien cap famílies senceres per refugiar-se a redós de la relativa tranquil·litat d'Horta. Això feia que a mi se'm despertés una curiositat i expectació per conèixer aquestes famílies, però, per damunt de tot, pels infants que en formaven part. L'infantil raonament de la meua edat sols veia, en aquella situació de misèria i angoixa uns possibles nous companys de joc.

M'esverava aquell estat de gran agitació, d'alarma, de recels i desconfiances D'aquella defensa personal i egoista de la gent que sense mirament ni respecta als

seus propis veïns no respectaven ni formes ni amistat, embrutits tots pel propi interès.

Sempre he idealitzat Horta, des d'infant, més tard d'adolescent i ara de gran, però mai el seu record no m'ha despertat l'immens sentiment de llàstima i ensem d'aversion com en aquella catastròfica època.

Jo intentava sortir de casa per córrer per tots els llocs de sempre, però l'esfereïdora paraula GUERRA era a la boca de tothom i el "no t'allunyis" o el "queda't aquí" o bé "no et moguis del pati" era constant.

No podia abastar aleshores les malvestats i horrors que la grapa ferotge de la guerra fetejava per arreu. Em rebel·lava interiorment contra les privacions de llibertat que m'imposaven conseqüents a la perillositat del defora. Em sentia isolat i desposseït injustament d'un dret del que sempre havia gaudit.

L'ambient d'Horta es veia enrarir cada dia més. Un conjunt de circumstàncies feia que la gent actués de forma inusitada, desesperada i inhumana. Agullonats per la misèria, l'emprenien bruscament contra els bells i frondosos boscos dels turons i vessants de les muntanyes properes, despullant-les de tota mena de ramatge i troncs, com també grataven la terra arrancant les retorçades arrels soterrades, deixant aquells llocs rapats i mancats de vegetació, tot per a cremalls dels fogars

M'entristia la visió d'aquells rostres taciturns i famèlics que formaven cua davant de les botigues de queviures, àdhuc disputant-se la primacia del lloc amb paraules grolleres i malsonants malgrat ser veïns i coneguts de sempre.

Recordo les cares tristes i demacrades dels de casa, que amb aflicció veiem com la mare servia les poc i mal amanides viandes que disposava. Jo, corprès m'arraulia més i més a la cadira observant de reüll aquelles cares familiars i alhora desconegudes. Volia sortir de casa, volia córrer al defora malgrat el temor d'una possible acció bèl·lica, tant sols pel fet de no encomanar-me d'aquella tristor. La vista se n'anava sols al quadre de la finestra i s'escampava a l'exterior cercant el goig de llibertat i deslliurança. Allí fora reviscolava la meva alegria malgrat aquell núvol negre, bel·licós que cobria el cel d'Horta.

El pare aprofitava totes les hores escadusseres i el poc greix que li quedava amorrat a la terra, tenint cura del seu hort que, ara més que mai, necessitàvem. Les viandes que collíem eren un fort ajut per la nostra subsistència, si més no per temperar la fam que amb els escassos aliments racionats no podíem calmar. Per contra, l'hort era una constant preocupació i neguit per la continua vigilància què ens obligava dia i nit pel temor a la gent desesperada que assaltava aquests llocs.

Corria el mes de gener de l'any 1939 quan oïrem els primers crits de joia i deslliurança.

Una riada d'homes mal girbats, amb guerreres miserables i sabates ruïnoses baixaven de la serra del Tibidabo pel carrer Lisboa i per davant de casa.

Homes de rostres cansats, arrossegant els peus, retuts però amb mirada resplendent d'esperança. Eren homes alliberats desitjosos de pau i anhelosos de família.

D'aquell cel rúfol, com ple de cendres, traspuava els primers raigs de sol i a poc a poc escampà l'enterbolidora boirina que regirava les ments.

Les veus dels locutors clamaven la pau, els seus crits de joia a través de la radio es filtraven per tots els racons de cases i carrers.

Tornava veure Horta com un mes de maig, Amb la seva esplendor, sota la volta del cel ara blava i neta de mals núvols.

Mingo B.

—1984—

Publicat a HortAvui nº 30